नं० ४६६६ — ब

भविष्योत्तरे वटसावित्रीव्रत
माहात्म्यम् पत्राणि - ६

नं० ४६६६ – घ

वटसावित्रीव्रतमाहात्म्यम् भविष्योत्तरे

नं० ४६६६ – घ

नं० ४६६६ — च

भविष्योत्तरे वटसावित्रीव्रतमाहात्म्यम्

पत्राणि ४ (चत्वारि)

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ सावित्र्युवाच । मदीयं तु व्रतं देव मम कस्मा नारी करिष्यति ॥
भर्तुः सापि हि तासां च पत्नी समस्तफलभाजनं ॥ श्रीधर्मराजोवाच । नारी वावि
धवा वापि अपुत्रा पुत्रवर्जिता ॥ सभर्तृका सपुत्रा वा कार्यं व्रतमिदं शुभं ॥ २ ॥
ज्येष्ठमासे तु संप्राप्ते पौर्णिमा यां पतिव्रता । स्नात्वा चैव तु शुचिर्भूत्वा वटं सिंच
येदुदके ॥ ३ ॥ सूत्रेणावेष्टयेत् भक्त्या गंधपुष्पाक्षतैः शुभैः ॥ नमो वैवस्वतायेति
मंत्रमयं तत्प्रदक्षिणां ॥ ४ ॥ रात्रौ कुर्वीत नक्तं च अब्दमेकं समाहिता ॥ तथैव
द्वन्द्वं च पक्षे पक्षे चासि च येत् ॥ ५ ॥ संप्राप्ते च पुनर्ज्येष्ठे तु लघु मकुर्याद दर्शी
न येत् ॥ दंतानां धावनं कृत्वा नियमं कारयेत्ततः ॥ ६ ॥ त्रिरात्रं लंघ
यित्वा च चतुर्थे दिवसे स्वयं ॥ चंद्राय अर्घ्यं प्रदत्वा च पूजयित्वा च तां सती
॥ ७ ॥ मिष्टान्नानि यथाशक्त्या भोजयित्वा द्विजोत्तम ॥ मोक्षं हि कुलगं धात्रि
निर्विघ्नं कुरु मे शुभे ॥ ८ ॥ नियममंत्रः ॥ कृत्वा वंशमये पात्रे वालुकाप्रस्थमे
व च ॥ सप्तधान्यमतं पात्रं प्रस्थैकेन द्विजोत्तम ॥ ९ ॥ वस्त्रयुग्मा परि

प्यसा वित्री ब्रह्मणा सह ॥ हैमीं कृत्वा तया: श्रीरये त्रिरात्रमुपवासयेत् ॥ १० ॥
न्यग्रोधस्य तले तिष्ठेत् पावस्रु दिनत्रयं ॥ ११ ॥ रोप्यपर्यंकमारोप्य र
प्यापरि निवेशयेत् ॥ पल्लोदूर्ध्वं यथाशक्त्या परोव्यम पंमुत ॥ १२ ॥ का
ष्ठभारं कुठारं च वंटं चैव सुविस्तारं ॥ पंचामृतेन स्नपनं गंधपुष्पादिकेन
च ॥ चंदनागरुकर्पूरैर्माल्यवस्त्रा विभूषितैः ॥ संपूज्य चौत्रसावित्री
मण्डले स्थाप्य पद्मः ॥ पीतपिष्टेन पद्मं च अथवा चंदनेन च ॥ न्यसे
च वततो देवी कमलकमलानना ॥ १६ ॥ अनेन विधिना स्थाप्य पूज
येत्तमत्सरा ॥ अथ सावित्री पूजामन्त्रः ॥ नमः सावित्र्ये पादौ पूजयामि ॥ ॐ
सवित्र्यै नमः जानुनी पूजयामि ॥ कटिं कमलपत्राक्षी उदरं भूतधारि
णी ॥ ॐ गायत्रीनमः कुचौ शिरसि ब्रह्मराः प्रियाः ॥ १८ ॥ अथ ब्रह्मसत्य
तेः पूजामन्त्राः ॥ पादौ धात्रे नमः पूज्य उरू ज्येष्ठाय वै नमः ॥ १९ ॥ परमे
ष्ठी च मध्यं च अभिरूपाय वै कटिं ॥ विध्वसे चोदरं पूज्य पद्मनाभाय वै

हृदि ॥२०॥ कृतं च विधयेत्पूर्व हिरण्यगर्भमपि वैकुण्ठं ॥ ब्रह्मरो वै शिरः पू
ज्य सर्वांगि विषाचेमम: ॥२१॥ अमध्य विक्रमेरोवरां स्यात्त विजिनाशुने
तता रजतपात्रेणा अर्घ्यं दद्यात् द्वापर पि ॥२२॥ सविच्छ्वयुः ॥ ॐकार पूर्व
के देवि वीराणा पुस्तकधारिणी ॥ देवमातर्नमस्तुभ्यं अवैधव्यप्रपदके मे
पतिव्रते महाभागे महादेवि विभुविस्मिते ॥ दृढव्रते दृढमते मनुष्यप्रियवा
दिनी ॥२४॥ अवैधव्यं च सौभाग्यं देहि त्वं मम सुव्रते ॥ पुत्रान्पौत्रांस्सौख्यं च ग
हाणार्घ्यं नमोस्तुते ॥२५॥ अथ ब्रह्मसंसवतार घ्यं मंत्रः ॥ त्वया सृष्टं जगत्सर्वं
सदेवासुरमानुषं ॥ सत्वं ब्रह्मन्धरोद वब्रह्मरूप नमोस्तुते ॥२६॥ यमस्सा
त्वं कर्मसाक्षी लोकानां शुभाशुभ मधि वैचक्रः ॥ वैवस्वत गृहाणार्घ्यं ध
र्मराज नमोस्तुते ॥२७॥ धर्मराजः पितृपतिः साक्षी भूतासि जंतुपु
कालरूप गृहाणार्घ्यं अवैधव्यप्रदायक मे ॥२८॥ गंधपुष्पैः सनैवेद्यैः
फलैकुंकुमदीपकैः ॥ रक्तवस्त्रालंकारैः पूजयेद्भक्तविस्मया ॥२९॥ अथ यसा

वित्रीप्रार्थनामन्त्रः ॥ सावित्री ब्रह्म गायत्री सर्वदा प्रियभाषिणी ॥ तेन स
त्येन मां पातु दुःखसंसारसागरात् ॥ ३० ॥ त्वं गौरी त्वं शची लक्ष्मी त्वं प्र
भा चान्द्रमण्डले । त्वमेव च जगन्माता त्वमुद्धर वरानने ॥ ३१ ॥ सौभाग्य कुल
वृद्धिं च देहि त्वं मम सुव्रते ॥ यन्मया दुष्कृतं सर्वं कृतं जन्मशतैरपि ॥ ३२ ॥
भस्मीभवतु तत्सर्वं मवैधव्यं च देहि मे ॥ अपवृत्तससवतोज्ञाना ॥ अ
वियोगो यथा देवसावित्र्यासहितेस्यते । अवियोगस्तथास्माकं भूया
जन्मनि जन्मनि ॥ ३३ ॥ यमप्रार्थना ॥ कर्मसाक्षी जगत्पूज्य सर्वधर्मप्र
सीद मे ॥ संवत्सरव्रतं सर्वं परिपूर्णं तदस्तु मे ॥ ३४ ॥ सावित्री त्वं यथा दे
वि चतुर्वर्षशतायुषा ॥ पतिं प्राप्तासि गुरुणा तं मम देवि तथा कुरु ॥ ३५ ॥
सावित्रीजसवित्री च सततं ब्रह्मणः प्रिया ॥ पूजिता द्विजैः सर्वैः स्त्री
भिर्मुनिगणैस्तथा ॥ ३६ ॥ त्रिसन्ध्यं देवि भूता वंदनीयासि सुव्रते ।
मया दत्तं च पूजार्घ्यं गृहाण नमोऽस्तु ते ॥ ३७ ॥ जागरं तत्र कुर्वी

तमीन स्नादि मंगलैः। सुवासिनीततः पूज्या दिवसे दिवसे गते।
सिंदूरकुंकुमं चैव तीर्व्लसपविवर्क॥ तथा दद्याच्च सर्वाणि सौभाग्यमष्टकं॥३४॥ एवमेव द्वितीये कामक्रोधविवर्जिता
दिनत्रयेपि कर्त्तव्यमेव मध्यादिपूजनं॥३५॥ ततश्चतुर्थ
दिवसे प्राप्ते तस्मिन् शुभे॥ मिथुनानि चतुर्विंशं षोडशं द्वादशं वा
पूजयेद् गोदानैर्भूषणैः॥ छादनासनैः। अथ वा गुरुमेकं
च व्रतस्य व्रतकारकं॥३६॥ सर्वलक्षणसंपन्नं सर्वशास्त्रार्थ
पारगं वेदविद्या व्रतस्नातं शांतं च विजितेंद्रियं॥३७॥ सपत्नीकं समभ्यर्च वस्त्रालंकार भूषणैः। शय्यासोपस्करां दद्यात्तस्
मै चैव तिथि शोभनं॥३८॥ अशक्तौ च यथाशक्त्या कर्स्तोकं स्तोकं
त्रकं न्यपेत्। सोपवासी जितं निमां पुत्रीसमसेन सहदापयेत्तारं सदा।

कल्याः नाम मंत्रः ॥ सावित्री वै पश्चाद्दे पि चतु वर्ष शतायुषा ॥ स सर्वं
तं पतिं लब्ध्वा मया दत्ता तथा कृता ॥ ४६ ॥ गति मा दान मंत्रः ॥ सावित्री
जगतो माता सावित्री जगतः पिता ॥ मया दत्ता च सावित्री आसन्नाः प्रतिगृह्णा तां
अ पद्म तिग्रहः ॥ मया गृ तासावित्री लयाद् तास्तु शौ मेना ॥ पावत स्यं
द्व सप्त श्रीतावत्स्व सुमंगा भव ॥ ४७ ॥ गुरु च गुरु पत्नी च ततो मं
त्रोसमर्चयित् ॥ यन्मया कृत वैकल्यं व्रतेस्मिन् द्रा दिषि तं ॥ ४८ ॥ तत्स
र्व पूर्णतां यातु प्रभु वै पार्व च नात्तूथा ॥ प्रति मास दद्र वद्रासि च नमन्त्रौ ॥ धर्म
राजाय धर्मो ध्यानानील कालोत्तकोव्यथः । वैवस्वत [illegible] पुत्रा द ग्धा मृत्यु
प्रपावहः ॥ ५० ॥ मासि मासि विमेनानि वर्द्धसे पूजसाद पेत् ॥ ततो गुरुं
सपत्नीकं पूजये द्विस्मया ॥ [illegible] कुंकुमे [illegible] मनोहरैः ॥
न्यक्रोध्यस्य समीपेतु गृहे वाप्यच तिलम्मुमे ॥ सावित्री चैव मंत्रेणाद्यं तेजो
मं चकारयेत् ॥ ५३ ॥ पापसं [illegible] पामन्त्याद्य तेन सह भामिनी ॥ व्यी

त्यान्वेव मंत्रेणा तिल व्रीहि यवं तथा ॥५४॥ हा मांतं दक्षिणां दद्याच्छ्रोत्रियाय  
शाठ्य विवर्जितः ॥ क्षमापयेत्ततो विप्रं वं धपादोऽग्र पत्नतः ॥५५॥ मृ  
जीत नारी तेनु नक्त शांतात पस्विनी ॥ अथवा दक्षा वा पयरूप से दुष्टा चेव  
प्रणाम्य च ॥५६॥ ... येन मस्ति वसिष्ठस्य प्रिये मुने ॥ सर्व दान न  
स्ना पै पतिव्रतेन मोक्ष ते ॥५६॥ सर्व यज्ञ मया दत्तो फल पुष्प समन्विता ॥  
पुत्र दौहित्र सुख वद्धिं ... ध नि मोक्ष ते ॥५७॥ सखि भि ब्राह्मणोः सार्क मु  
जीत विनत जितेंद्रिया ॥ एवं करोति या नारी व्रत मत दनुत्तमं ॥ मातरः  
पितृ पुत्रा श्व श्वशुरः स्वजनस्तथा ॥ चिरायुषस्तथारोगाः स्युश्च जन्म शत  
वर्षं ॥ भर्त्ता च सहिता साध्वी ब्रह्म लोके महीयते ॥६०॥ इति भविष्यो  
त्तर पुराणोक्त वट सावित्री व्रतं समाप्तं ॥६१॥ श्री ॥

४

वरमविजीवत

५५